

theater bezit het object een aspect van onbegrijpelijkheid, totaal vreemd zijn, versletenheid. Dit maakt het object juist zo enorm fascinerend. In *Wielopole-Wielopole* is er bijvoorbeeld het heel ongewoon 'dodenbed', omdat er een kruk aan zit waarmee men draait: aan de ene kant hangt de pastoor (pop) als in een doodstrijd (met grijs slaapkleed), aan de andere zijde ligt de pastoor (acteur) als in zijn doodskist (in zwart gekleed, zeer elegant). Men hoeft enkel te draaien om een ander beeld te krijgen."

## Ritmiek

De muziek (een militaire mars van Pilsudski, een fragment uit het *Scherzo* van Chopin en een psalm) geeft aan de voorstelling een dramatisch-meeslepende ritmiek. Dit herinnert aan de Poolse ziel (en dit is niet verengend-nationalistisch) met nauw daarmee verbonden de militaristische en godsdienstige stempel die op de tragische geschiedenis van dat land drukt.

Het decor van scenograaf Kantor roept eveneens een sfeer op van verval, van dood: de schuifpoort achteraan, de losse deur, de kleerkast, de stoelen, het raam, het grote kruis zijn vervaardigd uit ruw plankenhout. De grijs-vaal gegrimmeerde gezichten en de afgebleekte kledij van de acteurs beklemtonen die atmosfeer. Je wordt als toeschouwer aangegrepen door de inhoudelijke rijkdom van de suggestieve beelden. Dit laat invloed uit de hoek van de plastische kunsten vermoeden. Kantor weerlegt echter krachtig die voor de hand liggende link theatermaker-plastisch kunstenaar. Voor hem is *Wielopole-Wielopole* geen fundamenteel visueel spektakelstuk.

"Het is niet visueel. Er moet een onderscheid gemaakt worden met mijn plastisch werk. In mijn theater maak ik geen gebruik van mijn ervaringen uit de schilderkunst, dat wil zeggen; van de picturale middelen, want die zijn zo goed als niks, dat is de totale armoede. Mijn ideeën bevinden zich op de grens van de schilderkunst, de literatuur, het theater en de muziek. Ik kan niet zeggen dat ik enkel of vooral schilder, dan wel theatermaker ben: ik zit er tussenin."

"Het visueel element in het Cricot 2 Theater is gereduceerd, bijna tot niets herleid. Het gaat om de *actie* en de actie is de *beweging* en die is natuurlijk visueel. Niet in de zin van ballet of pantomime. Bij mijn theater bezitten de bewegingen een emotionele betekenis: ze moeten tot tranen aanzetten. Ik zeg het rondit: mijn ambitie is het publiek doen wenen! Wat natuurlijk niet in de mode is bij de abstracte of wetenschappelijke kunst. De actie in mijn stukken is dus zo georganiseerd dat het innerlijke van de toeschouwer op een extreme manier beroerd wordt. Dat is niet visueel. Er zijn vanzelfsprekend beel-

den, maar er is ook de sonore sfeer en die werkt voor mij nog veel krachtiger dan de visuele."

## Dirigent

Tijdens de voorstelling blijft Tadeusz Kantor permanent aanwezig op de scène, zonder acteur te worden. Op die manier neemt hij als auteur-regisseur als het ware de verantwoordelijkheid op voor zijn creatie. Bovendien blijft hij zo een zekere greep houden op het gebeuren: hij kan impulsen geven aan de acteurs, hij brengt kleine correcties aan, bepaalt als een dirigent de intensiteit van de muziek. Deze ongewone *présence* is voor Kantor

geen goedkope effectzoekerij, er schuilt een gefundeerde filosofie achter.

"Dat betekent dat de voorstelling niet bestaat. De voorstelling moet zich steeds vormen, zich steeds voltooien en mijn aanwezigheid staat daar borg voor. Ik denk dat het grote verschil tussen Cricot 2 en de andere theaters erin bestaat dat de toeschouwer bij al die andere voorstellingen vooraf weet dat het spektakel 'af' is, klaar voor consumptie.

*Wielopole-Wielopole* daarentegen komt niet over als iets 'afs', als iets geperfectioneerd en consumptierijp: het gebeuren is zich aan het definiëren en daarom blijf ik erbij aanwezig."

"Mijn *présence* op de scène vernie-

*Wielopole-Wielopole*  
(Théâtre Cricot 2) —  
Foto's Jacque Bablet

